Nro 27.

FREDERYK AUGUST

z Bożéy łaski Krol Saski Xiąże Warszawski etc. etc.

Wszem w obec i każdemu z osobna komu o tém wiedzieć należy wiadomo czyniemy, że Sąd Nasz Kassacyiny Xięstwa Warszawskiego wydał wyrok następuiący:

Działo się w Warszawie w Pałacu zwykłych posiedzeń Rady Stanu, Krasińskich zwanym, na posiedzeniu zgromadzonego Sądu Kassacyinego, dnia szóstego Marca tysiąc ośmset dwunastego roku.

SĄD KASSACYNY.

Xięstwa Warszawskiego.

Między Ludwiką z Chapessanów niegdy Klemensa Berneaux pozostałą wdową, Alexandrem, Henrykiem, Ludwikiem i Augustynem, Zofią i Julianną synami i córkami zmarłego niegdy Klemensa Berneaux bracią i siostrami między sobą rodzonemi, tudzież Dominikiem Borakowskim Sędzią Appellacyinym, i Jerzym Jakobem Küsslem testamentem ustanowionemi Opiekunami w Warszawie przy ulicy Senatorskiéy, pod liczbą 463, obrane do ninieyszéy sprawy mieszkanie maiącemi, zanoszącemi rekurs przeciw wyrokowi Sądu Appellacyinego, Wydziału czwartego, w dniu trzecim Października, roku tysiąc ośmset dziesiątego zapadłemu, przez Mecenasa Franciszka Dornfelda z iedney; a Marcialisem Richard przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod liczbą 412 zamieszkałym, do Kassacyi powołanym, przez Mecenasa Xawerego Kiedrzyńskiego z drugiéy strony;

Maiąc sobie rapportem Kommissyi Podań i Instrukcyi, przedstawiony następuiący stan sprawy:

Marcialis Richard Kupiec i Obywatel Warszawski, zostaiąc od lat wielu w stosunkach handlowych, z niegdy Klemensem Berneaux podał Sukcessorom iego teraz rekursuiącym na początku roku tysiąc ośmset dziewiątego rachunek, w którym następuiące umieścił pretensye:

1. Dziewięć tysięcy ośmset sześć czerwonych złotych w wexlach Tepperowskich, przez powołanego Klemensowi Berneaux ustąpionych rachowanych po trzydzieści sześć procentu;
2. Siedmset trzydzieści siedm czerwonych złotych z podobnychże wexlów równie iak wyżéy ustąpionych i rachowanych;
3. Prowizye od powyższych summ i agio po złotym iednym od każdego dukata.

Gdy sami rekursuiący, pomimo zeznanéy przez Marcialisa Richard na rzecz Klemensa Berneaux cessyi z wyrażeniem (że za powyższe pretensye zupełnie został zaspokoionym) znaleźli w xięgach handlowych i papierach oyca swego słuszność pierwszego żądania, przyznali mu ie, zaprzeczaiąc tylko drugą summę, zaprzeczaiąc oraz cenę wexlów Tepperowskich na trzydzieści sześć procentu, którą z notaty własną ręką Klemensa Berneaux pisanéy na dwadzieścia ośm procentu ustanawiali. Wszczęty oto spór, wyrokiem Trybunału pierwszéy Instancyi Departamentu Warszawskiego w dniu szesnastym Maia tysiąc ośmset dziesiątego roku roztrzygnięty został w ten sposób:

iż obiedwie summy tak zaprzeczona iak przyznana, Marcialisowi Richard przyznanemi zostały, za poprzedzaiącém iednak przez niego iako żyiącego, i przy dokumencie pewnieyszą mieć mogącego rzeczy wiadomość, wykonaniem przysięgi, iako cena wexlów na trzydzieści sześć procentu umówioną była, i iako za należytość swoią w żaden sposób nie był zaspokoionym;

Wydział IV. Sądu Appellacyinego, rozsądzaiąc tęż sprawę, z odwołania się sukkcessorów Klemensa Berneaux wyrokiem zaskarżonym, uwolnił tychże od zapłacenia drugiéy summy siedmset trzydzieści siedem czerwonych złotych, na mocy artykułu 1341. Kodexu Napoleona, który przeciw autentycznemu dokumentowi, żadnego dowodu przez świadków nie dozwala; co się tycze pretensyi wynikaiącéy z pierwszéy summy przez sukcessorów niezaprzeczonéy, na mocy artykułu 1366. Kodexu Napoleona. Marcialisa Richard iako maiącego początek dowodu, przypuścił do przysięgi, iż za tęż summę w wexlach Tepperowskich ustąpioną, umowił się po

trzydzieści sześć procentu, i że mu ten umowiony procent nie był wypłaconym.

Zaskarżaiąc ten wyrok opieraią go rekusuiący na obrazie art. 1366. 1367 i 1369. Kodexu Napoleona, tudzież art. 12. Kodexu handlowego, podług których Sąd wyrokuiący, ieżeli nie zupełnie, bez wszelkiéy przysięgi, podług wniosków rekursuiących wyrokować był winien, tedy przynaymniéy uznać należało bliższemi rekursuiących do przysięgi, niżeli stronę powołaną.

Sam artykuł 1366. iako ogólne stanowiący prawidło, bez względu na następuiące artykuły, nie mógł bydź, zdaniem rekursuiących do nînieyszego przypadku stosowanym. Przywodzą oni artykuł następny 1367. według którego Sąd nie może przysięgi stronie nakazywać, iak tylko w tych dwoch przypadkach;

1. Gdy okoliczność maiąca bydź przez przysięgę wyiaśnioną, nie iest innym sposobem zupełnie dowiedzioną.

2. Gdy nie iest zupełnie pozbawioną dowodów;

W sprawie ninieyszéy powołany nie miał za sobą naymnieyszego dowodu, gdyż Notata zmarłego Klemensa Berneaux, za początek dowodu na stronę Marcialisa Richard przez Sąd wyrokuiący wzięta nie o trzydzieści sześć ale o dwadzieścia ośm procentu poświadczała;

przeciwnie rekursuiący mieli za sobą ważne dowody, iako to:

a) wspomnioną Klemensa Berneaux notatę, z któréy iedynie i z przyznania rekursuiących ustanowił się na stronę powołanego dowód co do pierwszéy pretensyi, mimo cessyi przez niego zeznanéy, i która powinna była służyć za dowód ceny wexlów, kiedy służyła za dowód główney pretensyi:

b) Xięgi handlowe Klemensa Berneaux według Art. 1330 Kodexu Napoleona, i Art. 12 części I. Kodexu handlowego, stanowiące dowód między stronami zgodne co do ceny wexlów z ową notatą;

c) powoływali się rekursuiący na wyroki byłéy Kommissyi bankowéy, wartość owczesną wexlów Tepperowskich zaświadczaiące, oraz na świadectwo Adwokata Szperlińskiego, który do owéy między stronami zaszłéy negocyacyi należał;

a tak zdaniem rekursuiących Sąd wyrokuiący popełnił obrazę powyższych prawa przepisów, popełnił obrazę Art: 1369. Kodexu Napoleona, w obudwu iego oddziałach, równie przez nakaz przysięgi w celu oznaczenia wartości rzeczy przez stronę powołaną żądaney, gdy tey innym sposobem doyść można było, iako też przez to, iż nieoznaczył summy, do którey wyrównania, przysiędze żądaiącego wiara dana bydź miała;

Odpieraiąc te zarzuty Mecenas strony do Kassacyi powołaney utrzymuie, iż gdy własno-ręczna notata niegdy Klemensa Berneaux, służyła Marcialisowi Richard za początek dowodu, tedy Sąd na mocy Art: 1366. Kodexu Napoleona mógł mu z urzędu nakazać przysięgę, zwłaszcza gdy podług zasad prawnych, rzeczą niepodobną byłoby aby wyrok, tak iak strona rekursuiąca żąda, znaglał Marcialisa Richard do deferowania przysięgi sukcessorom Klemensa Berneaux. Sądząc daley iż cały rekurs oparty na zarzucie złego ocenienia dowodów nie mógłby na wzgląd zasługiwać w Kassacyi, wnosząc nawet, iż w samey Konkluzyi strona rekursuiąca, nie żąda skassowania zaskarżonego wyroku, lecz tylko przyięcia sprawy do Instrukcyi, przez co samo strona powołana od sprawy uwolnioną bydź winna, z porównania Art: 1366. i 1369. okazać usiłuie, iż prawodawca w pierwszym z tych Artykułów, miał na uwadze juramentum suppletorium, w drugim zaś juramentum in litem. W pierwszym rodzaiu przysięgi zostawił prawodawca wszystko rozsądkowi Sędziego, w drugim władzę iego określił. Inaczey widoczna zdaniem Mecenasa zachodziłaby między powyższemi Artykułami sprzeczność. Dla poparcia swego mniemania odwołuie się do wykładu tychże Artykułów obiętego w przedstawieniach Radzcy Stanu Bigot Preamenen i Trybuna Favard, i wnosi, że Sąd wyrokuiący ani popełnił, ani mógł popełnić obrazy Art: 1369. gdy nakazana przysięga nie była przysięgą in litem, lecz suppletoryiną, którey nakazanie prawo zupełnie w Art: 1366. zostawuie zdaniu sędziego.

Zastanawiaiąc się nadto, iak mało może mieć wpływu na sprawę nineyszą wartość owczesna wexlów przez Klemensa Berneaux przyiętych, gdy między stronami mogła bydź polubowna wartość onych ustanowioną, uważa iż po zeyściu Klemensa Berneaux sukcessorowie, nie wiedząc iaka była umowa, nie mogliby składać przysięgi iak tylko de ignoranti a, którego to rodzaiu przysięgi prawo Francuzkie nie zna; iż według prawa zeszłego rządu pod którego powagą nastąpił czyn będący sprawy

niniéyszéy początkiém, przysięga de scientia miała pierwszeństwo przed przysięgą de ignorantia i sądzi, że wyrok zaskarżony w żadnym względzie obrazy wyraźnego prawa nie popełnił, że zatém skarga rekursuiących oddaloną bydź winna.

Po wysłuchaniu rapportu Kommissyi podań i Instrukcyi, oraz wniosków Królewskiego przy Sądzie swoim Prokuratora, powody strony rekursuiącéy za dostatecznie ugruntowane uznaiącego.

SĄD KASSACYINY

zważywszy

Art: 1367. Kodexu Napoleona stanowiący, iż przysięga nie może bydź przez Sędziego z urzędu stronie dozwoloną iak tylko w przypadku:

1. gdzie skarga, lub excepcya nie została zupełnie dowiedzioną:
2. gdzie nie iest zupełnie z dowodów ogołoconą,

zważywszy,

że powołany do Kassacyy nie miał naymnieyszego dowodu na umówione z niegdy Klemensem Berneaux trzydzieści sześć procentu za wexle Tepperowskie, gdyż wzięta przez Sąd wyrokuiący za początek dowodu notata tegoż zmarłego Klemensa Berneaux nie o trzydzieści sześć, lecz o dwadziescia osm procentu mówi;

zważywszy:

iż rekursuiący mieli ważne na to dowody, że wexle Tepperowskie nie drożéy iak za dwadzieścia ośm procentu Klemensowi Berneaux przez powołanego ustąpione były; gdyż

1. Odwoływali się do Ksiąg handlowych, które podług Art: 1330. Kodexu Napoleona i Art: 12. Części I Kodexu handlowego, tudzież § 569 części II. tyt VIII prawa powszechnego pruskiego pod którego powagą wspomniona negocyacya między stronami przyszła do skutku dostateczny mogły dowód stanowić.
2. Maiąc ten, ieżeli nie zupełny dowód, tedy przynaymniéy ważny początek dowodu na piśmie, domagali się dopuszczenia dowodu przez świadka;

zapatrzywszy się na Artykuł 1369 Kodexu Napoleona podług którego przysięga o wartość rzeczy nie może bydź nakazana powodowi, chyba

że iest zupełném niepodobieństwem dóyść inaczéy téyże wartości, w obecnéy zaś sprawie cena wexlów, ieżeli na mocy notaty Klemensa Berneaux nie mogła bydź poczytaną za dowiedzioną tedy iéy przez Księgi handlowe i podanego świadka dóyść można było;

zważywszy

naostatek, że zaskarżony wyrok uznaiąc na mocy zmarłego notaty Klemensa Berneaux i przyznania iego sukcessorów, należytość powołanego za Tepperowskie wexle, a niedaiąc wiary temuż przyznaniu i notacie, co do ceny tychże wexlów, obraził artykuł 1356. Kodexu Napoleona według którego moc takowego przyznania nie może bydź przeciw przyznaiącemu dzieloną.

Wzaiemne wnioski stron rozsądzaiąc:

Wyrok zaskarżony kassuie, summę siedmdziesiąt złotych, ośm groszy od wpisu w papierze Stęplowanym złożoną utwierdza, takąż summę przez stronę powołaną równie w stęplowanym papierze opłaconą od niniejszego wyroku mieć chce tęż stronę na powrócenie kosztów rekursuiącym skazuie, i sprawę w celu powtórnego osądzenia Wydziałowi trzeciemu Sądu Appellacyynego odsyła — mocą niniéyszego Wyroku. —

(Podpisano) J. Łuszczewski Z. P.

Wydrukować (L. S.) L. Osiński Pisarz S. K.

Felix Łubieński
Minister Sprawiedliwości.
Zgodno z oryginałem

(L.S.)

Antoni Joneman
Sekretarz Jeneralny.